

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Майя НІКОЛАЄВА
2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

Галузь знань: *29 – Міжнародні відносини*

Спеціальність: *292 – Міжнародні економічні відносини*

Освітньо-професійна програма: *Міжнародні економічні відносини*

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія світової економічної думки». – Одеса: ОНУ, – 2022. – 13 с.

Розробники: Цевух Ю.О., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ФМВПС ОНУ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Протокол № 1 від "26" серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

(Сергій ЯКУБОВСЬКИЙ)
(ім'я Прізвище)

Погоджено із гарантом ОПП

(підпис)

(Наталя МАСЛІЙ)
(ім'я Прізвище)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)
Факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від "30" 08 2022 р.

Голова НМК

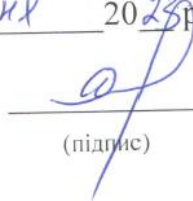

(Олег ХОРОШИЛОВ)
(ім'я Прізвище)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри Світового господарства і МЕР

Протокол № 1 від. "28" серпня 2023р.

Завідувач кафедри

(Сергій Якубовський)
(ім'я Прізвище)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(ім'я Прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 2 змістових модулів – 2	Галузь знань 29 – Міжнародні відносини (шифр і назва) Спеціальність 292 – Міжнародні економічні відносини (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Обов’язкова	Обов’язкова
		<i>Рік підготовки:</i>	<i>Рік підготовки:</i>
		1-й	3-й
		<i>Семестр</i>	<i>Семестр</i>
		2-й	5-й
		<i>Лекції</i>	<i>Лекції</i>
		20 год.	4
		<i>Практичні, семінарські</i>	<i>Практичні, семінарські</i>
		16 год.	2
		<i>Лабораторні</i>	<i>Лабораторні</i>
		Не передбачено	Не передбачено
		<i>Самостійна робота</i>	<i>Самостійна робота</i>
		54 год.	84
		Форма підсумкового контролю: Іспит	Форма підсумкового контролю: Іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у студентів уявлення про основні етапи і особливості систематизації економічних ідей і поглядів, відобразити значимість для практики господарського життя і вивчення прикладних економічних дисциплін творчої спадщини видатних економістів, що сприяли виникненню різних теоретичних шкіл.

Завдання дисципліни:

- 1) вивчення основних етапів та закономірностей розвитку світової економічної думки, інтелектуальної біографії і змісту основних праць видатних вчених-економістів;
- 2) формування уявлення у студентів про основні концепції і тенденції розвитку економічної теорії на прикладах різних епох;
- 3) розвиток логічного мислення.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

РН 16 Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

РН 23 Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен *знати*:

- етапи і особливості історичного розвитку економічних ідей і поглядів;
- інтелектуальну біографію і зміст основних робіт видатних вчених-економістів;
- теоретичні постулати економічних шкіл.

вміти:

- простежувати логіку економічного розвитку;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань;
- проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Загальні основи становлення економічної думки

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Історія економіки та економічної думки як науки. Предмет дисципліни як історія становлення й розвитку суспільного виробництва і його відображення в економічній думці. Цивілізаційна парадигма суспільного розвитку. Підходи до періодизації історії економіки й економічної думки. Методи історії економіки й економічної думки.

Тема 2. Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій. Становлення господарської сфери суспільств ранніх цивілізацій. Господарський розвиток та економічна думка в Месопотамії. Господарський розвиток Стародавнього Єгипту та його відображення в економічній думці. Економічна думка Вавилону. Закони царя Хамурапі. Господарство та населення доби бронзи та раннього заліза на території України.

Тема 3. Економічна думка Античності. Господарство та економічна думка Стародавньої Греції. Основні ідеї і твори Ксенофонта, Платона, Аристотеля. Погляд на існування рабства як природної форми господарства. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст.- V.ст. н.е. Становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій. Західна цивілізація та господарський розвиток античних держав. Господарство та економічна думка Стародавнього Риму.

Тема 4. Економічна думка та господарство Середньовіччя (кінець V – XV ст.). Загальна характеристика економічного розвитку та економічної думки цивілізацій Середньовіччя. Господарство та економічна думка держав Західноєвропейської цивілізації. Періодизації феодальної економіки на території України (VI – XV ст.)

Тема 5. Епоха нерегульованих ринкових відносин. Господарство та економічна думка у країнах Європейської цивілізації (XVI - середина XVIII ст.). Формування Європейської цивілізації. Вплив цивілізаційних факторів на господарство країн Європейської цивілізації. Становлення ринкового господарства у країнах Європейської цивілізації. Зародження економічних ідей.

Змістовний модуль 2. Виникнення і розвиток основних економічних шкіл.

Тема 6. Фізіократія і меркантилізм. Представники фізіократів (Ф. Кене, А. Тюрго) та їх ідеї, Передумови виникнення меркантилізму як економічної школи. Представники раннього та пізнього меркантилізму, їх погляди на зовнішню торгівлю. Важливість зовнішньої торгівлі. Роль міжнародної торгівлі в економічному розвитку суспільства – короткий історичний екскурс.

Тема 7. Становлення класичної політичної економії (В. Петті, П. Буагільбер, А. Сміт). Причини існування ідей класичної школи упродовж тривалого періоду часу. Поява терміну «політична економія» (А. Монкреть'єн). Основні ідеї представників політичної економії. Формування принципів вільної торгівлі. Внесок А.Сміта і Д.Рікардо. Розгляд формування торгівельних

потоків у ситуації абсолютної переваги: країни експортують ті товари, які вони виробляють з меншими витратами, та імпортують ті товари, що виробляються іншими країнами з меншими витратами. Ситуація порівняльних переваг.

Тема 8. Європейська цивілізація в умовах монополізації ринкової економіки. Загальні тенденції господарського розвитку країн Європейської цивілізації. Перша хвиля мобілізації. Маржиналізм. Становлення неокласичної економічної теорії. Австрійська школа маржиналізму. Математична школа в економічній теорії. Кембриджська школа неокласики. Перетворення США на провідну індустріальну державу світу.

Тема 9. Соціально-інституційний напрямок економічної думки. Передумови зародження і загальна характеристика інституціоналізму. Концепції авторів щодо регулювання суспільства і економіки. Поняття норми; формальні неформальні норми і правила поведінки у суспільстві.

Тема 10. Теорії державного регулювання економіки. Велика депресія. Причини виникнення кейнсіанства, теоретична система Дж. Кейнса. Неолібералізм. Монетаризм як основна школа сучасної неокласики. Концепція соціального ринкового господарства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	сп		л	п/с	лаб	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Загальні основи становлення економічної думки.										
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	8	2	1	–	5	8	–	–	–	8
Тема 2. Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій	8	2	1	–	5	8	–	–	–	8
Тема 3. Економічна думка Античності	9	2	2	–	5	8	–	–	–	8
Тема 4. Економічна думка та господарство Середньовіччя	10	2	2	–	6	8	–	–	–	8
Тема 5. Епоха нерегульованих ринкових відносин	10	2	2	–	6	13	2	2	–	9
Разом за змістовим модулем 1	45	10	8	–	27	45	2	2	–	41
Змістовий модуль 2. Виникнення і розвиток основних економічних шкіл										
Тема 6. Фізіократія і меркантилізм	9	2	2	–	5	8	–	–	–	8
Тема 7. Становлення класичної полі-	9	2	2	–	5	8	–	–	–	8

тичної економії										
Тема 8. Європейська цивілізація в умовах монополізації ринкової економіки	7	2	–	–	5	6	-	–	–	6
Тема 9. Соціально-інституційний напрямок економічної думки	10	2	2	–	6	10	2	–	–	8
Тема 10. Теорії державного регулювання економіки	10	2	2	–	6	13	–	–	–	13
Разом за змістовим модулем 2	45	10	8	–	27	45	2	–	–	43
Усього годин	90	20	16	-	54	90	4	2	–	84

5. Теми семінарських занять
Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	1
2	Тема 2. Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій	1
3	Тема 3. Економічна думка Античності	2
4	Тема 4. Економічна думка та господарство Середньовіччя	2
5	Тема 5. Епоха нерегульованих ринкових відносин	2
6	Тема 6. Фізіократія і меркантилізм	2
7	Тема 7. Становлення класичної політичної економії	2
8	Тема 8. Європейська цивілізація в умовах монополізації ринкової економіки	–
9	Тема 9. Соціально-інституційний напрямок економічної думки	2
10	Тема 10. Теорії державного регулювання економіки	2
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять
Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки / Підготовка до практичного заняття	5
2	Тема 2. Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій / Підготовка до практичного заняття	5
3	Тема 3. Економічна думка Античності / Підготовка до практичного	5

	заняття	
4	Тема 4. Економічна думка та господарство Середньовіччя / Підготовка до практичного заняття	6
5	Тема 5. Епоха нерегульованих ринкових відносин / Підготовка і захист презентації	6
6	Тема 6. Фізіократія і меркантилізм / Підготовка до практичного заняття	5
7	Тема 7. Становлення класичної політичної економії / Підготовка до практичного заняття	5
8	Тема 8. Європейська цивілізація в умовах монополізації ринкової економіки / Підготовка до практичного заняття	5
9	Тема 9. Соціально-інституційний напрямок економічної думки / Написання і захист реферату/ Підготовка і захист презентації	6
10	Тема 10. Теорії державного регулювання економіки	6
	Разом	54

9. Методи навчання.

Лекції, дискусія, проблемних питань, ділова гра, виконання самостійних завдань, конспектування першоджерел, підготовка і захист презентації.

10. Методи контролю

Поточне оцінювання усних відповідей та письмових завдань; оцінювання завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, оцінювання презентації.

Періодичний контроль: письмовий тест після кожного змістовного модуля.

Підсумковий контроль: іспит.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Відмінно (90-100). Студент відповідав на практичних заняттях, здав усі практичні завдання і написав періодичні контролі в обумовлений термін. Розуміє зміст та поглядів, володіє знаннями про періоди та основні постулати економічних шкіл; вміє простежити логіку та еволюційний розвиток теоретичних концепцій економічного розвитку.

Добре (75-89). Студент відповідав на практичних заняттях, здав більшу частину практичних завдань, написав періодичні контролі в обумовлений термін. Розуміє зміст та еволюційний розвиток теоретичних концепцій та поглядів, володіє знаннями про інтелектуальну біографію і зміст основних праць видатних вчених-економістів.

Задовільно (60-74). Студент здав окремі практичні завдання, написав не всі періодичні контролі. Розуміє зміст та поглядів, володіє знаннями про періоди та основні постулати економічних шкіл, володіє знаннями про інтелектуальну біографію видатних вчених-економістів.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Загальні основи становлення економічної думки.
2. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

3. Історія економіки .
4. Предмет дисципліни історія світової економічної думки. Методи історії економіки й економічної думки.
5. Підходи до періодизації історії економіки й економічної думки.
6. Економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.
7. Становлення господарської сфери суспільств ранніх цивілізацій.
8. Господарський розвиток та економічна думка в Месопотамії.
9. Господарський розвиток Стародавнього Єгипту.
10. Економічна думка Вавилону. Закони царя Хамурапі.
11. Господарство та економічна думка Стародавньої Греції.
12. Основні ідеї і твори Ксенофонта, Платона, Аристотеля. Погляд на існування рабства як природної форми господарства.
13. Господарський розвиток та економічна думка суспільств традиційних цивілізацій у VIII ст.- V.ст. н.е.
14. Економічна думка та господарство Середньовіччя (кінець V – XV ст.).
15. Епоха нерегульованих ринкових відносин.
16. Виникнення і розвиток основних економічних шкіл.
17. Фізіократія: поняття та виникнення. Основні представники школи фізіократів.
18. Передумови виникнення меркантилізму як економічної школи.
19. Етапи розвитку меркантилізму.
20. Важливість зовнішньої торгівлі у поглядах меркантилістів.
21. Історичний аспект ролі міжнародної торгівлі в економічному розвитку суспільства.
22. Поява терміну «політична економія» Основні ідеї представників політичної економії.
23. Становлення класичної політичної економії.
24. Етапи розвитку класичної політичної економії.
25. Формування принципів вільної торгівлі.
26. Внесок А.Сміта і Д.Рікардо у розвиток теорії міжнародної торгівлі.
27. Розгляд формування торгівельних потоків у ситуації абсолютної переваги.
28. Ситуація порівняльних переваг.
29. Європейська цивілізація в умовах монополізації ринкової економіки.
30. Маржиналізм.
31. Математична школа в економічній теорії.
32. Кембриджська школа неокласики.
33. Соціально-інституційний напрямок економічної думки.
34. Поняття норми; формальні неформальні норми і правила поведінки у суспільстві.
35. Теорії державного регулювання економіки. Велика депресія.
36. Неолібералізм.
37. Монетаризм як основна школа сучасної неокласики
38. Концепція соціального ринкового господарства.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Підсумковий контроль

Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Сума балів
35	35	30	100

Поточний та періодичний контроль

Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	70
Контрольна робота за змістовим модулем 1 – 10					Контрольна робота за змістовим модулем 2 – 10					

T1, T2, ... T10 – теми змістових модулів

**Примітка:* У ході поточного контролю студент може отримати по 35 балів за виконання самостійних завдань та відповіді на практичних заняттях по кожному змістовому модулю. Контрольна робота за змістовим модулем здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові письмові завдання для модульних контрольних робіт складаються з 10 тестових завдань і повністю відповідають змісту навчального матеріалу модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання студент отримує 1 бал. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це сума балів за поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
85 – 89	B	Добре	
75 – 84	C		
70 – 74	D	Задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія світової економічної думки»

Силабус «Історія світової економічної думки»

Цевух Ю. О. Історія світової економічної думки: Метод. вказ. до практич. занять. – Одеса: «Гельветика», 2021. – 31 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової; Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 792 с.
2. Історія економіки та економічної думки: самостійна робота студентів [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», / К.В.Петренко, Н.С.Коновалова; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,40 Мбайт); Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 156 с.
3. Пармаклі Д. М., Філіппова С. В., Добрянська Н. А. Історія економічних вчень: навч. посіб.; Одеса: ОНПУ, 2018. - 113 с.
4. Петренко К. В., Коновалова Н. С. Історія економіки та економічної думки: самостійна робота: навч. посіб. для студ. спеціальності 051«Економіка»; Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 156 с.
5. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів. – укр. ; пер. з англ.: О. Васильєв, М. Межевкіна, А. Малівський. - Київ : «Наш Формат», 2018 р. – 722 с.
6. Цевух Ю. О. Історія світової економічної думки: Метод. вказ. до практ. занять / Ю. О. Цевух. – Одеса: «Гельветика», 2021. – 30 с.
7. Цевух Ю. О., Бобришева В. В. Історичні аспекти дослідження ринку праці. *Південноукраїнські наукові студії: матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конфер. студентів та молодих вчених із міжнародною участю* (Одеса, 15 грудня, 2021 р.). Одеса: Одес.нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського. 2022. С. 86 - 89. URL:
<http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15220/1/Naukovi%20studii%2022.pdf> (дата звернення: 1.07.2023)
8. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки [Текст]: Навч. посіб. / В. П. Якобчук, Ю. В. Богоявленська, С. В. Тищенко – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 476 с.

Додаткова

1. Глубіш Л. Я. Еволюція наукових поглядів на зміст теорії добробуту та її специфіка на сучасному етапі соціально-економічних відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: наук. журн. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2016. № 6 (1). URL:
http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_1_2016ua/18.pdf (дата звернення: 1.07.2023)
2. Козачишина Т. О. Еволюція наукових поглядів на формування бюджетно-податкової політики за різних макроекономічних умов. Теорія ті історія державного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2018. Том 29 (68) № 2. С. 19-27.
3. Уманців Ю. М., Міняйло О. І. Еволюція ролі та функцій держави в економіці. *Економічний вісник університету*. 2016. № 28/1. С. 140-148.
4. Friedman M. The role of monetary policy. *American Economic Review*. 1968. № 58.

5. Keynes, J. M. The General Theory of Employment, Interest, and Money. International Relations and Security Network. February 1936.
6. Maltus, T. The Essay on the Principle of Population. London. 1798.
7. Okun A. M. Potential GNP: Its Measurement and Significance. *Cowles Foundation for Research in Economics at Yale University*. 1963. Issue 190.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Міжнародний центр перспективних досліджень. *Публікації*. URL: <http://icps.com.ua>(дата звернення: 10.08.2023).
2. Інститут економіки і прогнозування НАН України. *Історія народного господарства та економічної думки (інформаційні ресурси)*. URL: <http://www.ief.org.ua>(дата звернення: 10.08.2023).
3. Бібліотека імені В.Вернадського. *Наукові ресурси*. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>(дата звернення: 10.08.2023).
4. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. *Електронні ресурси*. URL: <http://lib.onu.edu.ua>(дата звернення: 10.08.2023).
5. Українська Асоціація Економістів-Міжнародників. *Конференції*. URL: <http://www.ugouaem.com>(дата звернення: 20.08.2023).